

Drzeworyt „Portret aktora Kōraiya Kinshō” Toshūsaia Sharaku

- Autor Toshūsai Sharaku
- Wydawca Tsuta-ya Jūzaburō
- Czas powstania 1794
- Wymiary wysokość: 33 cm, szerokość: 21,8 cm
- Oznaczenie autorskie Sharaku ga
- Numer inwentarzowy MNK-VI-4464
- Muzeum [Muzeum Narodowe w Krakowie](#)
- Dostępność depozyt w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha
- Tematy [teatr](#), [znane postaci](#)
- Technika [drzeworyt barwny](#)
- Materiał [papier](#)
- Data pozyskania 1920, dar Feliksa Jasińskiego
- Prawa do obiektu Muzeum Narodowe w Krakowie
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna

- Digitalizacja MNK, projekt Ritsumeikan Japanese art in Western
- Tagi [portret](#), [aktor](#), [Japonia](#), [Feliks Manggha Jasiński](#), [2D](#), [grafika](#), [domena publiczna](#)

Toshūsai Sharaku należy do najbardziej enigmatycznych artystów japońskich. Drzeworyty przez niego sygnowane pochodzą z okresu między majem 1794 a styczniem 1795 roku. Tematem wszystkich około 150 plansz są portrety aktorów kabuki — są to projekty o zdecydowanie innej, nowej formie ekspresji, często stojące na granicy karykatury.

Dzięki Feliksowi Jasińskiemu w kolekcji Muzeum Narodowego w Krakowie znajduje się jedna z zaledwie trzech istniejących odbitek przedstawiających aktora Ichikawa Komazo III w roli Oyama Taro Takaie. Nazwisko podane w tytule — Kōraiya — to pseudonim sceniczny aktora, natomiast Kinshō to jego pseudonim poetycki, gdyż znano go również w kręgach literackich.

Opracowanie: Beata Romanowicz (Muzeum Narodowe w Krakowie), © wszystkie prawa zastrzeżone

Feliks „Manggha” Jasiński. Tworzenie kolekcji

Feliks Jasiński kolekcjonował sztukę przez trzydzieści lat swojego życia. Zbiór liczył około 15 tysięcy przedmiotów i obejmował malarstwo oraz grafikę z przełomu XIX i XX wieku, zespół sztuki azjatyckiej, kobierce, kilimy, meble i przedmioty rzemiosła artystycznego, a także bibliotekę. Wyjątkowa kolekcja stała się świadectwem czasów jej twórcy, który początkowo gromadził dzieła w swoim mieszkaniu, a następnie, 11 marca 1920 roku, przekazał je na rzecz miasta Krakowa.

Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-K-128-2

Fot. [Narodowe Archiwum Cyfrowe](#)

Kim był człowiek, którego kolekcja budzi tak ogromny podziw? Antropologiem, kulturoznawcą, ale interesował się też sztuką, różnymi obszarami cywilizacji. Pochodził z rodziny ziemiańskiej. Odebrał bardzo staranne wykształcenie: w Dorpacie, Berlinie i Paryżu. Studiował różne kierunki: ekonomię, filozofię, literaturę, historię sztuki i muzykę. Przede wszystkim był jednak pasjonatem i kolekcjonerem, który zgromadził spójny zbiór prac. Jego pseudonim *Manggha*, pochodził od tytułu zbioru drzeworytów japońskiego artysty Katsushiki Hokusai.

Dzięki zaangażowaniu Jasińskiego udało się uratować obraz [Szał Podkowińskiego](#) pocięty przez autora. Jasiński płótno troskliwie odrestaurował i powiesił na ścianie swojego krakowskiego mieszkania, jako najcenniejszy obiekt w swoich zbiorach. Kolekcję zapoczątkował dziełami sobie współczesnych. Portretowali go najwybitniejsi artyści jego czasów: Boznańska, Wyczółkowski, Malczewski, [Laszczka](#). Jego prywatny zbiór zmienił się w kolekcję muzealną. Czy w dzisiejszych czasach ktoś zechciałby

podarować swoją prywatną kolekcję sztuki współczesnej na rzecz muzeum?

Opracowanie: Redakcja WMM,

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Tagi: [kolekcja](#), [Feliks Manggha Jasiński](#), [licencje Creative Commons](#)

Ponizane piękno kabuki

Epoka Edo (1600–1868) pod rządami szogunatu była dla Japonii czasem izolacji od wszelkich wpływów zewnętrznych, ale też czasem dobrobytu i spokoju utrwalonego poprzez usankcjonowany porządek społeczny (w silnie zhierarchizowanym społeczeństwie każdy odgrywał określoną rolę, klasę najbardziej uprzywilejowaną stanowili *bakufu* — samuraje).

Aktorzy *kabuki* należeli do najniższej z warstw (zawód ten był uznawany za wątpliwy moralnie). Licząc przedstawicieli tej profesji, używano nawet w tym celu innego klasyfikatora — liczono ich nie jak ludzi, ale jak małe zwierzęta... Choć oczywiście w tym samym czasie (w XIX wieku) w Polsce sytuacja aktorów była równie dramatyczna — zwłaszcza aktorki często postrzegano jako kobiety upadłe, które by przeżyć, musiały mieć zapewnioną opiekę sponsora.

To wówczas, w epoce Edo, zaczęły się kształtować osobne światy — dzielnice rozrywki, które należały do *oiran*, i przestrzenie teatru *kabuki*, który stał się najbardziej popularną formą rozrywki rosnącego w siłę mieszczaństwa.

Sama nazwa „*kabuki*” oznaczała „skłonny” — co odczytywano również jako „dziwny”, „dziwaczny” i „nienormalny”, będący w opozycji do skodyfikowanych ruchów i gestów klasycznego teatru *nō*.

Wszystko to miało swoje źródła w tańcu *Okuni* (jednej z *oiran*), która wystąpiła publicznie przed świątynią *Izumo*. Szybko znalazła naśladowczynie, a w ślad za tancerkami podążyły grupy młodych chłopców, rywalizując o ich względy i prowokując burdy uliczne. Wszystkie te działania utożsamiane z *kabuki* doprowadziły do zakazu występów kobiet i młodzieńców — od tej pory role te, także kobiece, przejęli dojrzały mężczyźni (gdy wcielali się w role kobiet, określano ich jako *onnagata*).

Aktorzy *kabuki* z jednej strony dawali innym przepustkę do innego świata — gestem i mimiką opowiadali o konflikcie między uczuciem i obowiązkiem (popularny temat podwójnego samobójstwa kochanków), ale też sławili dawną potęgę i siłę samurajów, którzy w czasach pokoju tracili znaczenie. Z jednej strony zajmowali niską pozycję społeczną, z drugiej, dopóki nie kępowały ich restrykcje wprowadzane przez *bakufu*, mogli żyć ekstrawagancko, korzystając z bogatych strojów i wysokich gaży.

Z jednej strony byli ponizani, z drugiej podziwiani. Być może dlatego, przez tę dwoistość, niemal na przekór stawali się częstym tematem drzeworytów.

Mistrzowie tej formy, równie chętnie jak krajobrazy góry Edo, utrwalali [artystów kabuki](#) i piękno *oiran* (które, choć nie funkcjonują już w powszechnej świadomości, swoimi rytuałami przyćmiłyby piękno późniejszych gejsz). Ślady tych fascynacji można zobaczyć także na naszym portalu i w zbiorach Muzeum Narodowego prezentowanych w [Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie](#).

Opracowanie: Anna Berestecka (Redakcja WMM),

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Tagi: [Muzeum Narodowe w Krakowie](#), [tradycja](#), [teatr](#), [aktor](#), [Japonia](#), [licencje Creative Commons](#), [Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha](#)